

סימן ט

בדין שמירת המקדש בזמן הזה

מסמך מס' 1234567

מסמך מס' 1234567

מסמך מס' 1234567

מצות שמירת המקדש נמנית במנין המצוות, וראיתי לנכון לברר את השלכותיה המעשיות הנוגעות לזמן הזה, כשלדאבוננו חרבה עירנו ושם בית מקדשנו ונוטל כבוד מבית חיינו.

מסמך מס' 1234567

א -

מסמך מס' 1234567

כתב הרמב"ם בספר המצוות (מ"ע כב) וז"ל: שצונו לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד בכל לילה כל הלילה לגדלו ולכבדו ולרוממו, והוא אומרו לאהרן (במדבר יח, ב): ואתה ובניך אתך לפני אהל מועד, רוצה לומר אתם תהיו לי לפני תמיד. וכבר נכפל צווי זה בלשון אחר והוא אמרו (שם, ד): ושמרו את משמרת אהל מועד וכו', הנה נתבאר לך ששמירת המקדש מצות עשה, ע"כ. עוד מנה הרמב"ם את ביטול השמירה במנין הלאוין מל"ת סז וז"ל: שהזהירנו מהתעצל בשמירת המקדש ומלכת סביבו תמיד כל הלילה, והוא אמרו יתעלה (שם יח, ה): ושמרתם את משמרת הקדש, ע"כ. ובהל' בית הבחירה (פ"ח הלכה ג) הוסיף דלשון שמירה אזהרה היא.

למעשה התחלקו הכהנים והלויים בקיום שמירה זו, וכלשון הכתוב (שם ג, לח): והחנים לפני המשכן קדמה לפני אהל מועד מזרחה משה ואהרן שומרים משמרת הקדש, ומשה היה לוי ואהרן ובניו כהנים, (ראה תמיד כו, א והמפרש שם). וכן נאמר לאהרן

(שם יח, ב): ואתה ובניך אתך, שהם הכהנים, ובהמשך שם (שם ד): ושמרו את משמרת אהל מועד, והיינו הלויים. (ראה רמב"ם שם הלכה ב). ויעוי' ברמב"ן (שם א, ג) שלמד כן מה"כ: והלויים יחנו סביב למשכן העדת וגו' ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות.

ב -

בטעם המצוה מצינו שנחלקו הראשונים. רש"י בפי' לתורה (שם א, ג) מבאר שטעם השמירה הוא כדי שזר לא יקרב אל הקדש, וז"ל: ולא יהיה קצף, אם תעשו כמצותי לא יהיה קצף, ואם לאו, שיכנסו זרים בעבודתם, יהיה קצף. וכ"פ להלן שם (ג, ו) וז"ל: ושרתו אותו, ומהו השירות, ושמרו את משמרתו, לפי ששמירת המקדש עליו שלא יקרב זר וכו' והלויים הללו מסייעין אותם, ע"כ. וכן משמעות פי' האבן עזרא עה"כ (שם ג, לח): והחונים לפני המשכן וגו' משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש וגו' והזר הקרב יומת, וז"ל: והנה כל הלויים סביבות המשכן לשמור אותו, ע"כ, והיינו מפני כניסת זרים.

אבל ברמב"ם מצינו טעם אחר, וז"ל (שם הלכה א): שמירת המקדש מצות עשה, ואף על פי שאין שם פחד מאויב ולא מליסטים, שאין שמירתו אלא כבוד לו, אינו דומה פלטורין שיש עליו שומרין לפלטורין שאין עליו שומרין. וכ"כ בסהמ"צ מ"ע שם בשם המכילתא. (ראה ספרי זוטא פיסקא יח ד"ה ד). וכע"ז כתב הראב"ד ריש מס' תמיד וז"ל: ושומרים את המקדש בשביל כבודו. וכן פירש הרמב"ן (הצ"ל) וז"ל: וטעם ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות, שישמרו אותו בלילה וילכו סביב המשכן, כמו שאמרו (ספרי קרח קטו) הכהנים שומרים מבפנים והלויים מבחוץ, והם כלם כשומרים לראש המלך, ע"כ.

והרא"ש ריש מס' תמיד כתב בטעם השמירה וז"ל: שימור זה אינו משום חישוב גניבה, דאין עניות במקום עשירות, אלא גזירת הכתוב הוא דכתיב ושמרו, וגם כבוד המשכן שלא יסיחו דעתו ממנו לא ביום ולא בלילה כדכתיב ביהוידע (מ"ב יא, ו): ושמרתם את משמרת הבית מסח, ע"כ, וראה כע"ז במפרש שם. ויש לפרש בכוונת דבריו עפ"י מש"כ בעל השאגת אריה (סימן לט) לבאר דמה שאמרו בגמ' (מנחות לו, ב) חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה ק"ו מציץ, הוא משום דתפילין אסורות בהיסח הדעת של קלות ראש ולכך בעי למשמש שלא ישכח מתפילין שעליו, וכ"כ גבי שמירת מקדש הוא משום כבוד הבית שלא יבואו לידי קלות ראש, והיינו כפירוש הרמב"ם.

ובאמת אין זה מוכרח שחלוקים הם בטעם המצוה, וי"ל דרש"י מיירי בדין שמירה במשכן ששם מפורש בקרא שהשמירה היא שלא יכנס זר לתוכו, וכמ"ש (שם יח, ד): ושמרו את משמרת אהל מועד וגו' וזר לא יקרב אליכם, אבל הרמב"ם מיירי במקדש ששעריו היו סגורים ולא היו נצרכים לשמירה מטעם זה. ועוד שאף במשכן אי משום כניסת זר היה די באדם אחד, והמצוה חיובה מוטל על כל הכהנים והלויים. וחילוק זה מוכרח הוא, דהא הרמב"ם עצמו כתב במורה נבוכים (חלק ג פרק

מה) וז"ל: ואמנם היות השמירה והסיבוב סביב למשכן תמיד הוא לכבד אותו ולפארו, ושלא יהרסו הסכלים גם כן והטמאים אליו ולא בעת האנינות וכל מי שלא רחץ גופו, ע"כ, הרי דנקט גבי משכן דטעם חיוב השמירה הוא משום מניעת כניסת זרים. ועי' בבאור הגר"א למשניות ריש מס' תמיד. אלא שדבר זה עדיין צ"ע, דברש"י (שם ג, ו) מפורש שחיוב השמירה מזרים נאמרה גם לענין המקדש.

ויעוי' בחי' מרן רי"ז הלוי עה"ת ריש במדבר שביאר ששני דינים נאמרו בחניית הלויים סביב המשכן – א. מצות שמירת המקדש והיא נוהגת לדורות והיא מכלל עבודת הלויים. ב. שזהו מקום מנייתן בסדר חניית השבטים לדגליהם, ואמנם חניה זו סביב למשכן היא הגורמת שמירה והזר הקרב יומת. עי"ש. ולהאמור לעיל מתבאר היטב דדין חנייתן סביב היא גם האופן הראוי לשמירת המקדש. ומשא"כ הכהנים שמקומם בקדש פנימה דין שמירתן מפני כבוד המקום.

עוד י"ל באופן אחר, דהנה הרמב"ם (שם הלכה ד) כתב: מצות שמירתו שיהיו הכהנים שומרים מבפנים והלויים מבחוץ וארבע ועשרים שומרים אותו בכל לילה תמיד בארבעה ועשרים מקום, הכהנים בשלושה מקומות והלויים באחד ועשרים מקום, ע"כ, ויש מקום לומר דטעם השמירה משום איסור כניסת זרים מוטל על הלויים שתפקידם היה לדאוג שזרים לא יקרבו למקדש וכדפי' רש"י, אמנם דין השמירה המוטל על הכהנים הוא משום כבוד המקדש או משום חשש היסח הדעת כל' הרא"ש. ונ"ל דכן מוכח מדיוק הפסוקים, דגבי שמירת הלויים נאמר (שם א, ג): והלויים יחנו סביב למשכן העדות ולא יהיה קצף על עדת בני ישראל ושמרו הלויים את משמרת משכן העדות וגו', ויעוי' שם ברש"י שפי' דהקצף על עדת בני ישראל הוא משום כניסת זרים. כיוצא בזה מצאנו בפ' קרח (שם יח, ב – ד): וגם את אחיך מטה לוי שבט אביך הקרב אתך וגו' ושמרו משמרתך ומשמרת כל האהל אך

החינוך (מצוה שפח) כתב וז"ל: ונוהגת בכהנים ולויים בזכרים בזמן הבית כי הם נתייחדו בצוותא שמירת המקדש ולא הישראלים, ע"כ. וכן משמע בדעת הרמב"ם, דלענין מורא מקדש כתב (פ"ו מהל' בית הבחירה ה"ז): אע"פ שבית המקדש חרב היום בעוונותינו חייב אדם במוראו כשם שהיה בבנינו וכו' שנאמר את שבתותי תשמורו ואת מקדשי תיראו, מה שמירת שבת לעולם אף מורא מקדש לעולם, אע"פ שחרב בקדושתו עומד, ע"כ, ואילו גבי שמירת מקדש לא כתב כן. וכן בסהמ"צ גבי מורא מקדש (מצוה כא) כתב: וזהו חובה תמיד ואפילו בזמנינו זה שהוא חרב בעוונותינו שרבו, ולשון ספרא, אין לי אלא בזמן שביהמ"ק קיים, בזמן שאין ביהמ"ק קיים מנין ת"ל את שבתותי תשמורו וכו', ע"כ, ואילו גבי שמירת מקדש הסמוכה לה לא כתב כן, ומשמע שאינה נוהגת בזמן הזה.

ויש להבין מה הסברא לחלק בין מורא מקדש לבין שמירת המקדש בזה"ז, דבשלמא שמירת הכהנים שהיא בבית אבטינס ובבית הניצוץ לא שייכא בזה"ז דהא א"א להכנס למקום העזרה בטומאה, ואפי' שבלשכות אין חייבין על כניסה בטומאה, מ"מ כהיום הזה אין אנו יודעים היכן מקומם. [ועי' בראב"ד ריש מס' תמיד שנחלקו הראשונים אם בית הניצוץ ובית אבטינס היו קדושים בקדושת העזרה, ואכ"מ]. אבל עדיין קשה למה לא יתחייבו הלויים בשמירת המקדש אף בזה"ז, דבשלמא לשיטת הרמב"ם [ולפי מ"ש לעיל זהו עיקר הטעם במקדש לכו"ע] שחובת השמירה היא משום כבוד המקדש, דאינו דומה פלטרין שיש עליו שומרין לפלטרין שאין עליו שומרין, הרי שכיון ולדאבוננו חרבה עירנו ושמם בית מקדשנו, נוטל כבוד מבית חיינו¹ ושוב לא שייך טעם זה. אבל אי נימא דהטעם הוא כדי שלא יכנסו זרים למקדש, מן הנכון שאף בזה"ז יהיו מחוייבים בשמירה.

אל כלי המקדש ואל המזבח לא יקרבו ולא ימותו גם הם גם אתם, ונלוו עליך ושמרו את משמרת אהל מועד וגו' וזר לא יקרב אליכם, הרי שגם מפסוק זה העוסק בשמירת הלויים נאמר שמטרת השמירה היא כדי שזר לא יקרב.

אכן לענין דין השמירה המוטל על הכהנים מצינו בריש תמיד (כו, א) דהמקור לחיובם הוא הנאמר (שם ג, לח): ודהחונים לפני המשכן וגו' משה ואהרן ובניו שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל וזהו הקרב יומת, ומשמעות הכתוב דשמירה זו היא מפני הכבוד, שומרים משמרת המקדש למשמרת בני ישראל, וסיים הכתוב בלשון וזהו הקרב יומת, ולא שזר לא יקרב, כלומר שאין חובת הכהנים לשמור שזר לא יקרב למקדש, אלא שכיוונה תורה בדבריה לזר שלא יקרב לעבודת השמירה המוטלת על הכהנים דאל"כ יתחייב מיתה. (כיוצא בזה מצינו אצל עבודת הלויים בהקמת המשכן (שם א, כא): וזהו הקרב יומת, ופי' רש"י: וזהו הקרב לעבודתם (זו). הרי לנו שני דינים חלוקים בדין שמירת המקדש, דלגבי שמירת הלויים אופי העבודה הוא שלילי דהיינו מניעת זרים מליקרב למקום הקדש, ואילו שמירת הכהנים היא עבודה חיובית משום כבוד המקום והשכינה.

— א —

ומעתה אית לן לברורי אם חיוב שמירת המקדש נוהג גם בזה"ז כיון דקיי"ל כדעת הרמב"ם ועוד ראשונים (עי' תוס' יבמות פב, ב ד"ה ירושה ראשונה, זבחים סא, א המשך ד"ה מאי קסבר, שבועות טו, א ד"ה דכולי עלמא. ר"ש שביעית פ"ו מ"א ועוד), דגבי מקדש וירושלים אמרינן דקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא, (ראה רמב"ם פרק ו מהל' בית הבחירה ה"ד – טו, ובפרק יט מהל' מעשי הקרבנות ה"ז), או שאין חיובה אלא בזמן המקדש.

1. הערת הגר"א נבנצל: אנחנו צריכים לכבדו.

ואולי י"ל דכיון שנאמר לאהרן וילוו עליך וישרתוך וגו' (שם יח, ב), ואמרינן בספרי (פ' קרח) שהלויים יהיו טפלים לכהנים, הכהנים מבפנים והם מבחוץ וכו', י"ל שתליא שמירתם בחובת שמירת הכהנים, ובזה"ז דלא שייכא חובת שמירת המקדש בכהנים כדפירשנן, אין היא מוטלת גם על הלויים. אלא שכ"ז הוא דוחק, דהא קי"ל דלא דרשינן טעמא דקרא וא"כ מנ"ל לחלק בין זמן הבית לזה"ז.

ד-ד-

והנה בפתח ס' משכנות לאביר יעקב עמ"ס תמיד להגה"ק רבי הלל משה מעשיל גלבשטיין זצ"ל מביאליסטוק גילה דעתו כי שמירת המקדש ע"י הלויים נוהגת גם בזה"ז, ואף שמנועים אנו מלקיימה במקומות שנקבעו בפנים הר הבית, עדיין אין זה פוטר אותנו מלקיים המצוה מבחוץ, והאריך בדבריו בפנים ספרו (חלק טוב ארץ צבי), יעו"ש. ובעל האבני נזר בתשו' (י"ד סי' תמט) דחה ראיותיו ובין הדברים כתב בפשיטות דאף לדעת הרמב"ם דאין השמירה מפני הלסטים וכיו"ב, או דאין עניות במקום עשירות, היינו שאין תכלית המכוון של השמירה עבור זה אלא משום כבודו, אבל מ"מ צריך שיהיה שם שימור עליו והיינו במה ששומר על הכלים, דאין כבודו של המקדש שיהיה הפקר, וא"כ בזה"ז מה ישמור. והולך ומוסיף שם דאמנם שמירה מכניסת זרים, כגון ערל וטמא וזר שייכא אף בזה"ז, לא מבעיא אם היה בכח לפעול אצל הסולטן שיניחו לשמור שלא יכנס שם עכו"ם ג"כ דהוי שימור יפה כיון דמן הדין אסור לכנוס אף בזה"ז, אלא אפי' אם אינם יכולים לשמור נגד כניסת הגוים מ"מ שייך שימור מכניסת ישראל טמא, ע"ש.

ולמעשה מסיק דאין מצות שמירה בזה"ז כלל, וזאת עפ"י מה שיסד דשמירת המקדש

חשיב גבי כהנים עבודה, ומוכיח כן מדברי הרמב"ם שחשבו בפ"ג מהל' כלי המקדש ה"ב בכלל עבודת הלויים. ועוד, דבפ"ח מהל' בית הבחירה ה"ו כתב ח"ל: לא היו השומרים ישנים בבגדי כהונה אלא מקפלין אותן ומניחין אותן כנגד ראשיהן ולובשין בגדי עצמן וכו', ומבואר מזה דדוקא בשנתן לא היו בבגדי כהונה אבל שמירתן היתה בבגדי כהונה². והרי הרמב"ם (שם פ"ח ה"א - יב) ס"ל דאבנט כלאים היה ואסור ללבשו שלא בשעת עבודה וא"כ היאך יכולים הכהנים ללבשו בשעת השמירה. ומוכח דשמירה חשיב עבודה ולכך בעי בגדי כהונה. וכיון דשמירה חשיב עבודה הדבר ברור דאסורה בטמאי מתים, ולא יועיל מה שיעמוד חוץ להר הבית וישמור, דדומה בזה לעומד בחוץ והפך בצינורא באברים בפנים דחייב וכמ"ש הראב"ד בפ"ד מהל' ביאת המקדש ה"ד, וה"נ אף שהכהן עומד בחוץ מ"מ העבודה נעשית בפנים.

וגם לענין שמירת הלויים מסיק שם דאינה בזה"ז, מאחר וחילקו דוד ושמואל ברוח קדשם את הלויים למשמרות, איזה מן המשוררים ואיזה מן השוערים, ושוערים היינו שומרים, וקי"ל דמשורר ששער במיתה ומאין נדע מי המה השוערים, ע"ש³.

ה-ה-

ובעיקר יסודו של בעל האבני נזר דשמירת המקדש חשיב עבודה קשה טובא, חדא מש"כ הוא עצמו דבריש תמיד אי' ד"רובין היו שומרים בבית אבטינס ובבית הניצוץ, ובגמ' שם (כו, א) אמרו שהם כהנים שלא הגיעו לכלל עבודה, ופי' הרא"ש והמפרש שם דהיינו פחותים מי"ג שנים, וקטן לאו בר עבודה הוא, הרי דשמירה לאו עבודה היא. אמנם כ"ז הוא לדעת הרא"ש שם, אבל להרמב"ם

2. הערת הגר"א נבנצל: אולי בלי אבנט?

3. הערת הגר"א נבנצל: לכאורה נ' ברמב"ם דאת מי שימנו

יהיו שוערים ובאיזה שער ואלו מהם יהיו משוררים ובאיזה כלי, ואין הפירוש שזה שנקבע כמשורר פעם אחת יהיה אסור להיות מן השוערים בתמידות, אלא נקבע בכל יום ליומו, והאיסור הוא שלא ישנה את תפקידו שנקבע לו ליומו. בחי' מרן רי"ז הלוי עה"ת פרשת במדבר על הפסוק ואת אהרן ואת בניו תפקד ושמרו וכו' ביאר שנחלקו הרמב"ן (בספר המצוות) והרמב"ם אם דין משמרות קבועות נאמר בין בכהנים ובין כלויים – לשטת הרמב"ן או רק בכהנים לשטת הרמב"ם, עי"ש. וא"כ הדברים לעיל אמורים רק לשיטת הרמב"ם. ולפי"ז אין מצד קביעת המשמרות כל מניעה ועיכוב לקיום חיוב שמירת הלויים בזמן הזה.

והעולה מזה הוא, שדעת הגאון בעל משכנות לאביר יעקב היא שחיוב השמירה הוא גם בזה"ז, [ועי' בספרו שהרעיש עולמות בדבר חיוב זה, וחלק גדול ונכבד בספרו נסוב ע"כ], אבל בעל האבני נזר דחה רוב ראיותיו ומסיק דבזה"ז אין חיוב שמירת המקדש.

– 1 –

בעל המנחת אלעזר ממונקטש זצ"ל העלה בפתח ספרו "עולת תמיד", ששמירת המקדש מצותה רק בזמן הבית ולא בעת חורבנו. וטעמו, דבאמת לולא ציווי התורה על שמירת המקדש הו"א דכלל אינו צריך שימור, דאי משום שלא יגנבו כליו, הרי אין עניות במקום עשירות ויקנו אחרים במקומן. ועכ"פ גם עתה שחייבים בשמירתו מ"מ סברא היא שרק משום כליו ראוי לשמרו, משא"כ בזה"ז שבעונותינו חרב הבית ושם מכליו, היאך נשמור כלי אויבינו אשר העמידו את בית תיפלתם במקום הקדש. וגם אין לומר דניזיל לחומרא, דחומרתו זו היא קולתו⁴, דנראה שנותן כבוד לפלטרין שלהם ולמקום טומאתם, ויש לדון בזה את דין המחבר (י"ד

שם בפהמ"ש ל"ק מידי, דס"ל דהשמירה הוי בגדולים, ולכך נטה מפירוש הראשונים הנ"ל ופירש ד"רובין" היינו מורים בקשת. וא"כ נמצינו למדים ששמירת כהנים בזה"ז במחלוקת ראשונים שנויה, דלדעת הרמב"ם דעבודה היא, הרי מאחר וכולנו טמאי מתים לא שייכא בזה"ז, משא"כ לדעת הרא"ש והמפרש דלאו עבודה היא מדכשרה בקטנים וכדאמרן, איתא אף בטומאה.

עוד הקשה עליו הגרמ"מ גלבשטיין בספרו הנ"ל מכח מ"ש בגמ' שם דשמירה הותרה בישיבה, ואם שמירה חשיב עבודה היאך מותר לשמור בישיבה הרי קיי"ל שעבודה הנעשית בישיבה פסולה דכתיב (דברים יח, ה): לעמוד לשרת, ודרשין בגמ' (זבחים כג, ב) לעמידה בחרתיו ולא לישיבה.

ומה שהוכיח האבני נזר מבגדי כהונה צ"ע, דודאי בכל שירות שרי לכהנים ללבוש בגדי כהונה אף דאינו מעשה עבודה בפועל כשחיטה ושאר עבודות ביהמ"ק. וביתר ביאור נראה לומר, דלכאורה מצינו ב' סוגי עבודה בכהנים, יש עבודת כהנים בתוך המקדש דהוי עבודה ממש שאינה כשירה אלא בגדולים ולא בקטנים, ערלים בעלי מומין וכדו'. אך יש עבודה אחרת במקדש כעין עבודת הלויים דלא הוי עבודה ממש אך בכל זאת חשיבא עבודה משום דהוי לכבוד המקדש, ובדומה לזה יש עבודת כהנים שהיא מחוץ למקדש דאינה נחשבת עבודה ממש לענין דבעינן כהנים גדולים נקיים מכל מום, אך עכ"ז מאחר והינה לכבוד המקדש לא אמרינן דאסורה בבגדי כהונה. ומינה, דממה שכתב הרמב"ם דהיו שומרים בבגדי כהונה אין להסיק דשמירת המקדש הוי עבודה גמורה וכמ"ש.

עוד הק' עפ"י מש"כ המנחת חינוך (מצ' שפט אות ו) דראשי בית אב של כל יום מחלקין את העובדים ביום שלהם כ"א על עבודתו, אלו מהם

4. הערת הגר"א נבנצל: אנו מתפללים לכוז המקום הזה לא מפני תיפלתם אלא כי הוא בית חיינו, ומעטם זה ישמרו השומרים.

סי' קמב סעיף ג) דאסורים אילני סרק שרגילין לנטוע בפני ע"ז הגם שאין הכונה לעבדם רק להניחם שם לכבוד ונוי ע"ז. והאריך שם בדברים חוצבי להבות נגד מאן דס"ל ששמירת המקדש נוהגת בזה"ז, ובין הדברים כתב כהאי לישנא: דזהו צחוק מכאיב לב עד כי נמס לבנו ויהי למים המרים להוסיף יגון על יגונינו, ומה נשמור כעת להיות שומרים ומשמשים סביב בית תיפלת הפלטרין שלהם וכו', ואנחנו בדרכי אבותינו נלך ולא בדרכים אשר לא שיערום אבותינו ורבותינו בכל הדורות כל הקדושים אשר בארץ החיים להעמיד שומרים שמה וכו', ובעל האדר"ת שהשיג ע"ז כתב בתוך הדברים הלא כלל זה מסור בידינו כל מקום שהלכה רופפת בידינו הלך אחר המנהג, ולא חזינן לרבנן קשישאי למאות ולאפי בעלי תורה ורוה"ק שחשו למנהג הזה, ובראשם הרמב"ן והאר"י ז"ל בעלי רוה"ק וגילוי אליהו שהיו באה"ק ולא חשו לזה כלל, ע"כ.

בספר מעשי למלך להגר"י זילברשטיין (סוף הל' בית הבחירה) כתב טעם נוסף לבאר שאין חיוב שמירת המקדש בזה"ז, דמאחר ועכו"ם נכנסים להר הבית ואין בידינו לעכב על ידם, נמצא שאם נעמיד שומרים הרי זה כאילו בידיעתנו ובהסכמתנו נכנסים לשם ואיכא איסורא, לכן נכון יותר שלא להעמיד שומרים ולהעלים עין מזה⁵. וזה שלא כדעת בעל האבני נזר שכתב דאפילו אם לא יוכלו לשמור שלא יכנסו ערלים מ"מ שייך שימור גבי ישראל. [ובשו"ת ציץ אליעזר חלק י סימן א הביא את טעם בעל המעשי למלך וכתב ע"ז: והנימוק הזה הוא נימוק חשוב מאד וראוי שניתן דעתנו עליו, במיוחד כעת שבע"ה השליטה על כל השטח הקדוש בידינו הוא, ומאידך לא נוכל לעכב את הגוים מליכנס שם מסיבה של מה יאמרו הגוים בעולם הגדול, וד"ל].

5. הערת הגר"א נבנצל: וכי מפני שיש גזלנים נפקיר לעוד גזלנים? בנכסי עצמו אין אדם נוהג כן.

6. הערת הגר"א נבנצל: קראתי על תיירת שהיתה בארמון מלכת אנגלי' ורצתה לשבת על כסא, ואמרו לה שאי אפשר

ונראה להביא עוד ראיה שמצות שמירת המקדש אינה נוהגת בזה"ז, עפ"י מה דאי' בגמ' (שבועות טז, ב): תניא רבי אלעזר אומר אם נאמר משכן למה נאמר מקדש ואם נאמר מקדש למה משכן, אילו נאמר מקדש הייתי אומר על משכן יהא חייב (אם נכנס בטומאה), שהרי (המשכן) משוח בשמן המשחה, ועל המקדש לא יהא חייב, ואם נאמר מקדש ולא נאמר משכן הייתי אומר על מקדש יהא חייב שהרי קדושתו קדושת עולם ועל משכן לא יהא חייב, לכך נאמר משכן לכך נאמר מקדש, ע"כ. והתוס' (שם ד"ה או) כתבו בשם רבינו חיים כהן לחלק בין דבר שאינו תלוי בקדושת המקום דסגי בחד קרא לשניהם, משא"כ דבר התלוי בקדושת המקום לא גמרי מהדדי ובעינן קרא לכ"א מהם מטעמא דמפרש ר' אלעזר, ע"ש, (ויעו' יומא מו, א תוד"ה ובשילה ביתר ביאור). ומעתה, כיון דלא מצינו תרי קראי גבי חיוב שמירת המקדש, אחד למשכן ואחד למקדש, חזינן דאין זה תלוי בקדושת המקום, וע"כ צ"ל דטעם שמירת המקדש הוא כבודו של פלטרין של מלך ולא משום קדושתו, נמצא דבזה"ז שבעוונותינו חרב פלטרין של מלך אף שקדושתו קיימא מ"מ לאו בהא תליא חובת השמירה. **והנה** בעל המנחת אלעזר העלה בסיום דבריו דהגם שכהיום הזה אין חובת שמירת המקדש, מ"מ יש לבי"ד להזהיר על מורא מקדש. וכע"ז מובא בספר הר הקדש (להגאון רבי משה נחום שפירא) וע"כ קבעו הרבנים הראשיים לישראל ומועצת הרבנות הראשית בשנת תשכ"ז להציב שלט בכניסה להר הבית המזהיר מפני כניסה אליו, ואף היו שהעמידו שם שומר שהזהיר את האנשים, ובאחרונה התבקשתי ע"י מרן הגר"ש אלישיב שליט"א להציב מחדש את השלט, אשר כיום מוצב בשערי הר הבית ובו אזהרה מפני הכניסה אל מקום קדוש זה⁶.

כי הכסא של המלכה, ואמרה: טוב, כשהמלכה תבא אני ארד... אם שומרים על כסא של מלכות ב"ו גם כשהמלכה איננה, כש"כ על כסאו של ממ"ה.